

ŽIVOT

LIST ZA
UNUTARNJU KULTURU

Broj 9.

Lipanj 1922.

Godina III.

Ustrajan rad stvara velika djela.

Staro je već pitanje, kome više zahvaljuju velikani, da li svo-
me geniju ili marljivosti. To je svakako sigurno, da najveći genij
bez marljivosti ne učini ništa veliko, dok se i manje nadareni duhovi
uz željeznu volju i ustrajan rad mogu da dovinu zamjerne visine.

Ovdje bih samo htio da uz pomoć knjižice „Kristov poslanik“
baltimorskog kardinala i nadbiskupa *Gibbonsa* pokažem, kako su
mnogi umnici samo uz ogroman trud postigli neumrlost. Upravo
nas zapanjuje, kad promatramo njihovu veliku marljivost uz onako
odlične duševne darove. Ljudi se dive njihovoj genijalnosti, zabo-
ravljaju, da su se ti isti geniji odlikovali vanrednom marljivosti.

Buffon, plodan i na glasu nekoć prirodopisac († 1788), veli,
da je strpljivost i genij jedno isto. On drži, da moć velikih ljudi
poglavito sastoji u njihovoj sposobnosti, da su mogli neprestano ra-
diti i strpjati se.

Acest, dramatski pjesnik, dobaci svom takmacu Euripidu:
„Tri si dana potrošio, dok si složio tri stiha; kroz to vrijeme ja sam
ih stotinu istresao iz rukava.“ — „Pravo,“ odgovori Euripid, „ali
tvojih se je stotinu kroz tri dana zaboravilo i propalo, a moja će
tri na vijeke živjeti.“

Korili su glasovitog grčkog slikara *Apella*, što je tako rekavši
pedantičan u svojim radnjama. — „Aeternitati pingo! Za vječnost
slikam!“ odgovorio je slavni umjetnik.

Poznato je, kako je najveći grčki govornik *Demosten* morao
izvršiti, upravo herkulska djela, dok se dovinuo svog visokog polo-
žaja te postao slavom i dikom Atene. Dao je da mu načine malu
podzemnu sobicu; tu je u tišini, daleko od svijeta, trudom i golemom
ustrpljivošću stvarao svoja neumrla govornička djela. Ošišao je po-
lovicu glave, da bi se stidio javno pokazati i tako prisilio samoga
sebe na neprekidni rad. Rugali mu se dakako njegovi slavični za-
vidnici, da mu govori „miriše po lampi“, ali da nije *Demosten* uz
noćno svjetlo marno pripravljaio svoje govore, ne bi moguće današ-
nji svijet ni znao za njega. Osam je puta prepisao velikog grčkog
povjesničara *Tukidida*, da bi tako usvojio njegov kratki, jezgroviti
slog.

Ciceron nije bio baš veleum, ali je svojim marom stvorio
djela jednog veleuma. Mladost je sproveo u govorničkim školama,
a često je prisustvovao raspravama na rimskom forumu. Iza toga bi
se povratio u svoj stan, još bi dugo u noći promišljao o onim go-

vorimā, što ih je čuo, pa bi ih onda pred svojim privatnim učiteljima deklamovao. Još marljiviji je bio u svojoj zrelijoj dobi. Nije dao, da ma ijedan časak u ludo propaše, pa dok bi drugi uživali po gozbama, kazalištima i šetnjama, on bi se zatvorio u svoju kuću i pisao knjige ili se dalje izobražavao. Pa i kod ručka nije prekidao svog znanstvenog rada, jer imamo njegovih pisama, koje je diktirao za ono vrijeme, dok se jelom krijepio.

Vergil je upotrebio tri godine za svoja „*Bucolica*,” sedam za „*Georgica*“ i deset za „*Eneidu*.” Ipak je bio tako uvjeren o nesavršenosti ovog svog neumrlog epa, da je na samiti molio svoje prijatelje Varija i Plotija Tuccu, da bi mu spalili rukopis. Ali srećom zapriječi to car August, i tako nam ostade ovo djelo, kojem su se divili toliki vijekovi.

Po Bentleyu i drugim komentatorima trebao je *Horac* od početka svojih satira pa dok je dovršio „*Ars poetica*“ otprilike petnaest godina.

Pripovijeda Plinije Mladi, kako se njegov ujak, prirodopisac *Plinije*, dao nositi na nosiljci u senat, da bi putem mogao čitati ili pisati te tako ne bi nijednog časka vremena izgubio. S istog razloga čitao bi za ručkom, a često bi po više sati u noći sjedio i proučavao svoj omiljeni predmet.

Među sv. ocima jedva ćemo koga naći, koji bi tako neumorno radio kao sv. *Jeronim*. Obradivao je najteže teološke probleme; prevodio Sv. Pismo, poučavao, pisao poučna pisma, mnogo se molio i veliku pokoru činio živući u nekoj strašnoj pećini kod Betlehema. Na što nije dospio po danu, obavljao je po noći. U 30. godini stao je učiti hebrejski, da bi poslije mogao prevoditi Sv. Pismo. Sam priznaje, kako mu je to mučno bilo: „Koliko me je truda to stajalo, koliko sam teškoća morao svladati, koliko puta klonuo duhom, koliko sam puta odustao, ali u mojoj želji za znanjem opet počeo! To mogu da zasvjedočim ja, koji sam najviše trpio, a mogu to potvrditi i oni, koji su onda sa mnom bili. Ali Bogu hvala, sad skupljam slatke plodove one gorke znanstvene sjetve.“

Bossuet, jedan od najvećih francuskih propovjednika, bio je tako marljiv, da su mu suučenicima, nišaneći na ime, u šali dobacivali: „*Bos suetus aratro*.” Htjeli su mu time reći: Vi se toliko trudite kao one životinje, što iz dana u dan vuku plug.

Slavni francuski biskup *Fénelon* osamnaest je puta prepisao svoga „*Telemaka*“ prije, nego ga dade tiskati, a svaki je put toliko popravljao, da je sve vrvjelo ispravicima. Zato je i napisao djelo, koje će se vazda spominjati.

Glasoviti engleski obraćenik kardinal *Newman* pisao je 1869. *Johnu Hayesu*: „Sve, što god sam napisao, stajalo me silna truda. Često sam ponovno prerađivao čitava poglavlja, da i ne spominjem

bezbrojnih ispravaka i umetaka.“ Kaže, da je potrošio preko godinu dana, dok je napisao malu radnju o inspiraciji Sv. Pisma, premda se bavio ovim predmetom gotovo cijeli život. Zato mu je slog bio gladak i bistar, riječ mu tekla ko čista, prozirna rijeka.

Dante je oko 30 godina sastavljao svoju „Božanstvenu komediju.“ Prije nego što je *Milton* napisao svoj „Izgubljeni raj,“ proboravio je 5 godina u samoći i tu se bavio proučavanjem starih pisaca.

Neki prijatelj reče pjesniku *Tennysonu*, kad je pročitao neku kratku pjesmicu: „Ovi Vam stihovi sigurno nijesu zadavali mnogo truda; riječi Vam teku tako glatko i tako se naravno jedna na drugu nadovezuje, da su Vam sigurno same od sebe došle na pamet.“ Pjesnik mu posve mirno odgovori: „Dok sam sastavio ova četiri stiha, popušio sam čitavu kutiju cigareta.“

Žao nam je istina, što je povjesničar *Gibbon* bio onakav skeptik, ali njegovoj marljivosti i opsežnom znanju moramo se diviti. Da bi se uvježbao u lijepom latinskom slogu, preveđe na francuski pisma Ciceronova a zatim to isto preveđe na latinski, pa je onda uspoređivao svoj prijevod s originalom. Isto učini, da steče lijep slog u francuskom. Preveđe povjesničara *Vertota* na latinski, a onda s latinskog na francuski. U listopadu g. 1764. odluči da napiše „Pad rimskog carstva,“ a na koncu ovog djela stavi riječi: „U noći 27. lipnja 1787. pisao sam posljednje retke zadnje stranice.“ Dakle u svemu je radio na tom djelu 23 godine. — Svoje „Memoire“ prepisao je devet puta, dok mu se napokon nijesu svidjeli.

Znameniti francuski pisac *Montesquieu* ovako reče nekom prijatelju glede jednog svog djela: „Ti ćeš to pročitati za nekoliko sati, ali ja Ti mogu za stalno reći, da mi je kod toga kosa osijedila; toliko me je truda stajalo.“

Sir *Isaak Newton* petnaest je puta ponovno sastavio svoju „Kronologiju,“ dok je nije napokon izdao. Svoje veliko djelo „Optika“ objelodanio je istom 1704. premda ga je počeo 1675. Kad su ga pitali, kako je došao do tako golemih iznašaća, odgovorio je: „Neprestanim razmišljanjem.“

Davno bi pobljebile *Michel Angelove* uzvišene ideje, da ih nije golemom marljivošću urezao u tvrdi mramor. Neumorno je radio. Malo kruha i vina bila je sva njegova hrana. Često bi se digao već u ponoći, da nastavi svoj mučni rad. Tizian se trudio osam godina oko velike slike *Mučenička smrt sv. Petra*. U jednom pismu Karlu V. veli: „Šaljem Vašem Veličanstvu sliku *Zadnje večeri*, oko koje sam danomice otprilike sedam godina radio.“ U 81. godini poče slikat „Mučeništvo sv. Lovrinca“ pa je neprestano na tom radio sve do svoje 99. godine.

Leonardo da Vinci oibašao je cijeli Milan, da bi samo našao pravu boju za svoju *Zadnju večeru*. Proslavljenog engleskog slikara

Turnera upita jednoč neka gospođa, u čemu je tajna njegova tolikog uspjeha: „U radu,“ odgovori, „u radu.“

Engleski kritičar umjetnosti *Ruskin* reče: „Ne možete zamisliti koliko me je muke i truda stajalo, dok sam napisao one knjige, za koje se čini da su posve lagodno pisane.“ Kad ga je netko posjetio, pruži mu rukopis svog najnovijeg djela pa primijeti: „Pogledajte samo i jedva ćete naći rečenicu, koja bi ostala onakova, kakova je bila prvi put napisana.“ I uistinu, riječi su bile isprekrižane i dugima nadomještene, katkad su promijenjene čitave rečenice i tako je to bilo u čitavom rukopisu.

Spomenuti nam primjeri jasno pokazuju, kako su najveći govornici, pisci i umjetnici bili strpljivi i neumorni radnici. Za jednim su išli i oko toga su usredotočili sve svoje misli. Kolika je to razlika, kad pogledamo na ove velikane pa onda na mnoge današnje površne i rastresene pisce i umjetnike! Mnogi danas oru široko polje, ali brazde su im plitke pa je i žetva mršava.

Travnik.

N. Buljan D. I.

Katolički milijunaši*)

U prekrasnom dvorcu, što se ponosno kočio na povišem humku nad dolinom rječice Vée kraj gradića Ferté - Macéa (Orne) življase u drugoj poli minuloga vijeka dvoje ženidbenih drugova, Louis-André *Goupil* i žena mu Marija, rodena Lévéque. Imutak im se računao na dvadeset do trideset milijuna franaka. Pa ipak kraj tolikoga bogatstva, sred divne prirode, njihov zajednički život kan da će biti bez svrhe, bez radosti: Bog im nije dao djece. U drugu ruku njihovo je shvaćanje života bilo odveć visoko, da bi mogli nalaziti zadovoljstva u ispraznim svjetskim zabavama. I tako se sljedeći sklonost plemenita srca dadoše na dobrotvornost kršćansku, koja čuva imućnika od životne dosade, a nužnija je po osnovi Božjoj onome koji daje, negoli onomu koji prima.

I ako su gospodin i gospođa *Goupil* zajednički davali za dobrotvorne svrhe, opet je prema vani glavnu ulogu igrala gospođa *Goupil*. K njoj je hrlila sirotinja, najprije ona iz župe, a malo pomalo iz svega kraja.

Iz daleka uticali bi joj se i tajni siromasi. ljudi boljih pače i uglednih staleža, koje bi zadesila kakva nesreća. Svima je davala obilato. Spasila je na stotine obitelji. Gradila je crkve, osnivala i podupirala sirotišta i katoličke škole, slala velike svote bijednim kršćanima u Kitaju, Americi i drugamo

Ako iznosimo ovdje karitativni rad ovih uzornih katolika, nije to samo zbog eminentne važnosti ovakova djelovanja, u kojem odsijeva onaj pravi duh božanskoga Spasitelja, duh djelotvorne ljubavi

*) (J. Delbrel S. I.): Suivez-moi! str. 47-51.